

EXPOSICIÓ TEMPORAL

Enric Majoral. La Joia Expandida

Del 22 de setembre al 27 de novembre de 2022 – Disseny Hub Barcelona

Exposició gratuïta

ENRIC LA JOIA
EXPANDIDA
MAJORAL

EXPOSICIÓ AL DISSENY
HUB BARCELONA

23.09.22 – 27.11.22

Museu del Disseny
de Barcelona

Ajuntament de
Barcelona

DOSSIER DE PREMSA

Introducció

Del 22 de setembre al 27 de novembre de 2022 es podrà veure al Disseny Hub Barcelona **“Enric Majoral. La joia expandida”**, una exposició organitzada pel Museu del Disseny amb la col·laboració de l’A-FAD i **comissariada per Maia Creus**, que presenta l’obra d’una **figura clau de la joieria contemporània**.

Nascut a Sabadell l’any 1949, Enric Majoral es va iniciar en l’ofici de joier l’any 1974 de manera autodidàctica. L’estreta relació del joier amb l’illa de **Formentera** ha marcat les seves creacions que ell mateix defineix com “essència de Formentera”. Majoral és un joier que s’ha fet a si mateix aprenent de tot allò que l’envolta. Des dels oficis tradicionals i **les formes arcaiques** fins a l’univers de l’art i del disseny i fent servir els **materials de la joieria per excel·lència**, l’or i la plata, plens de simbolisme i múltiples significats. Membre del FAD, va ser president d’Orfebres FAD del 1992 al 1997. L’any 2007 va rebre el Premi Nacional d’Artesania del Ministeri d’Indústria.

“Enric Majoral. La joia expandida” presenta una vida de joier que ha acabat absorbint els quatre membres de la família Majoral – Ballester. L’exposició es desenvolupa com un **itinerari vital i creatiu** que, al llarg de 45 anys, posa en relació l’activitat del joier i un hàbitat – la Formentera dels anys 70 – que aleshores era un paradigma encara viu de l’ancestral cultura preurbana. A través dels diferents àmbits de la mostra, es posa de manifest de quina manera **l’escola d’Enric Majoral era la natura** i com el seu aprenentatge i treball diari es despenia de l’atenta **observació i contemplació** del món que l’envoltava. A la vegada, el **taller** és l’epicentre d’aquest desplegament. El lloc on el creador connecta el llenguatge de la joia amb l’univers de la matèria i la seva capacitat de metamorfosi, i on explora els límits de la joia des de tots els punts de vista.

Vist des d’avui, podem dir que Enric Majoral és una **figura complexa i avançada al seu temps** amb un **llenguatge singular** que és font d’inspiració per a les noves generacions de joiers. Les seves creacions, lluny de seguir els models establerts, han ampliat l’univers de la joia obrint una nova narració per a la història de la joieria del segle XXI, a la vegada que ha expandit i **diversificat el públic** de la joia avui.

L’exposició reuneix **159** peces d’Enric Majoral distribuïdes en un total de **vuit àmbits** que expliquen l’evolució vital d’aquest personatge singular i les seves etapes creatives. Lluny de l’ordenació cronològica, la mostra posa l’èmfasi en els elements fonamentals que ajuden a comprendre el seu llenguatge i estil únics.

Formentera: un hàbitat vital i creatiu

La mirada biogràfica és fonamental per entendre la figura de Majoral i com es forja i desenvolupa el seu univers creatiu. Amb 14 anys, Majoral marxa de Sabadell per descobrir el món en un moment, els inicis dels anys seixanta, en què s'estan reinventant les formes de vida i models socials. Majoral arriba a **Formentera** als anys setanta on, captivat per la seva naturalesa exuberant i amalgama cultural plena de contrastos, s'hi estableix amb la seva companya Dolors Ballester. Comencen el seu projecte vital, que més endavant esdevindrà professional, a La Mola, la zona més muntanyosa i feréstega de l'illa. Influenciat pels seus viatges a l'Índia, pels artesans de la roba, la pell i el metall instal·lats a Eivissa i per **l'estímul constant** d'una illa on hi convivia el món més primitiu i tradicional amb els creadors i escriptors internacionals nous, Majoral comença a fer de joier des de la **curiositat**, la **intuïció** i **l'experimentació**, sense preocupar-se per la tècnica. Des del primer moment té clar que vol treballar amb **l'or** i la **plata**, materials nobles que vol protegir i que tenen un gran valor simbòlic en la història cultural de la humanitat. Així, Enric Majoral, juntament amb Dolors Ballester, desenvolupen una **forma de vida** i un projecte familiar fora de convencions, envoltats de pedra i aigua i amb un dia a dia basat en **l'observació**, la **divagació**, la **contemplació** i el temps **meditatiu**.

“Formentera era aleshores un lloc realment mític. Si escoltavessis atentament els sons de l'aire podies intuir les veus dels fenicis i els romans. Això defineix el gran silenci que ens acollia, tan immens que, realment, podies imaginar i sentir el que volies”.

Enric Majoral

El taller: el pas d'artesà a joier

El taller és central per a Enric Majoral i un element clau per entendre el naixement de la figura del joier que coneixem avui. Als inicis, el taller es trobava a casa seva, a La Mola. En aquesta **casa-taller**, que esdevé el seu **hàbitat i alhora espai de creació**, Majoral aprèn des d'una forma de coneixement basat en la fusió **d'intuïció i ofici**. Aviat, però, es produeix el pas d'artesà a joier, que ve marcat per la consciència d'una necessitat d'inventar i trobar un llenguatge propi.

Coincidint amb l'eclosió del turisme dels anys vuitanta, Majoral impulsa la fira d'art de La Mola i l'any 1984 crea el seu primer taller – botiga de venda directa al públic. El creador s'inspira en la **natura viva** que l'envolta – en els líquens, les posidònies... - en el **món antic** que imagina i els **valors ancestrals**, i al taller fa la síntesi entre la natura creadora, les eines i els materials. Majoral s'endinsa en les qualitats físiques, químiques i tàctils del metall i hi dialoga, deixant-se emportar per **l'alquímia del material**, despreocupant-se de la tècnica i abraçant l'error. Això dona lloc a creacions

molt texturades, amb forats, amb una petja molt marcada, joies mate, de gran format i que experimenten amb el volum, les formes inèdites i el color que les il·lumina.

Per primera vegada, es comença a conèixer i reconèixer **l'estil Majoral**, sobretot entre el públic barceloní. L'estímul cultural i comercial condueix Enric Majoral a **Barcelona**, on l'any 1987 obre el primer **taller -botiga** al carrer Laforja i, dos anys després, un espai de venda al centre comercial Pedralbes Centre.

“El meu pare era artesà de la pell, tenia un taller – botiga amb atenció directa al públic. Quan volia refugiar-me m’hi amagava. D’alguna manera he reproduït aquest model”.

Enric Majoral

Les botigues Majoral: paradigma de la botiga taller

L'arribada de Majoral a Barcelona coincideix amb un moment en què la joia de valor conceptual i artístic havia creat un circuit intern a base d'exposicions, catàlegs i fires internacionals. L'obertura de les **botigues Majoral** va popularitzar i democratitzar el fenomen cultural de la joieria contemporània entre un públic que valorava les joies Majoral perquè representaven un altre **llenguatge**, un estil més **juganer i actual**. L'estil Majoral era valorat, reconeixible, i tenia un públic.

Per això, l'any 1992 – 1993 el projecte professional d'Enric Majoral canvia de format i es converteix en una **empresa familiar** formada per Enric Majoral, Dolors Ballester, Roc Majoral i Savina Majoral. S'inicia una època d'expansió, en què el seu fill, Roc Majoral aprofundeix i consolida la seva experiència com a joier de creació, desenvolupant les seves pròpies col·leccions, a la vegada que assumeix la direcció del taller de Barcelona. De la seva banda, **Dolors Ballester** continua en el seu lloc de direcció posant el focus en impulsar una **ètica empresarial** i de bones pràctiques que es trasllada a tots els nivells: des de les condicions laborals i de tracte de personal o les col·leccions i campanyes de difusió, fins a l'ús de metalls d'extracció responsable per a les persones i sostenible per al medi ambient o el funcionament de les botigues. Així, seguint la primera experiència fundacional de les paradetes artesanes de venda al carrer a la Formentera dels anys setanta, les botigues Majoral volen ser un **espai íntim** que convidi el visitant a entrar a **l'univers Majoral** i a deixar-se emportar per l'observació i el gaudi. En aquest moment també es desenvolupen - en paral·lel a les creacions del joier - les col·leccions, produïdes dins del mateix taller en col·laboració amb un ampli equip de professionals, i amb una gamma de preus que s'adreça a un ampli sector social.

“La joieria contemporània es veu afectada pel seu compromís ecològic. El nostre propòsit és passar de ser una empresa familiar que fa joies a convertir Majoral en una joia d'empresa”.

La joia expandida

En el seu origen etimològic, la paraula “expansió” significa ‘un desbordament o una emanació necessària’. La idea de creativitat expandida recorre la producció creativa del segle XX i, també, l'àmbit de la joieria. En el cas d'Enric Majoral aquest concepte remet no tan sols a l'espai del taller: **desbordar tradició, mètodes, materials, eines i conceptes**. Les joies de Majoral també han quedat afectades per altres energies expansives, com ara l'atracció pel temps remot, l'assumpció de les forces tel·lúriques de la natura, la lenta observació del món que l'envolta, i el **diàleg dinàmic entre el cos humà i la joia** desplegant-se en l'espai i el temps.

En l'imaginari d'Enric Majoral una joia no aconsegueix tot el seu potencial expressiu fins que no habita en un cos humà. La joia expandida neix de la fusió dinàmica entre la vida dels materials, la vida de les formes i la vida d'un cos humà.

La mostra tradueix en format expositiu els continguts del llibre, *Enric Majoral. La joia expandida*, a cura de Maia Creus i editat per ACTAR Publishers, Barcelona, 2021.

Número de peces exposades: 159

Àmbit 1: Formentera Casa – taller, 26 peces

Àmbit 2: La joia talismà, 15 peces

Àmbit 3: Poètiques de l'espai, 22 peces

Àmbit 4: Joies contenidor, 16 peces

Àmbit 5: Joia orgànica, 18 peces

Àmbit 6: Joies de sorra, 20 peces

Àmbit 7: La mà, l'eina, la matèria, 21 peces

Àmbit 8: Donar nom a la joia, 20 peces

L'Aiguador: 1 peça

Àmbits de l'exposició

1) Formentera casa – taller

El primer àmbit de la mostra està dedicat a conèixer els **orígens vitals i creatius** d'una figura que, a partir de la curiositat, l'experimentació i les maneres de fer artesanals es va convertir en un joier fet a sí mateix en el bressol de la cultura mediterrània i el lligam amb el territori. En aquests inicis, els valors **ancestrals** i els **usos socials** de la joia sustenten el treball de Majoral, i l'**or** i la **plata**, materials nobles de gran sentit simbòlic i espiritual, configuren les seves creacions. En aquest àmbit s'hi poden veure una sèrie de collarets, arracades, anells, penjolls i braçalets que reflecteixen de quina manera **explorar la capacitat expressiva de la tècnica i de la matèria** és una constant en l'itinerari creatiu d'Enric Majoral. Destaquen obres com el **Braçalet** de bronze (1979), el fermall i collaret **Sargantanes** (1983), les arracades **Drac** (1992), el collaret i anell **Rocs** (1990) i el collaret **Incisions** (1993).

Braçalet, 1979. Bronze

Collaret. *Sargantanes*, 1983. Plata i or

Arracades. *Drac*, 1992. Plata i or

Collaret. *Incisions*, 1993. Or

2) La joia talismà

L'estil de Majoral és intemporal i contemporani alhora. A les seves creacions hi ressonen la màgia de l'**amulet** i l'austeritat constructiva de la **joia arcaica**. En aquest àmbit dedicat a la joia talismà s'hi troben algunes de les seves creacions més **totèmiques**, que destaquen per una bellesa **austera** i **monumental**. És el cas d'obres com *Bàtik* (2006) o *Blocs* (2012), que reflecteixen les referències **ancestrals**, els signes **grecs**, **fenicis** i **africans** que influencien Majoral. Peces com el penjoll *Àfrica* (2002), elaborat amb plata, or i pintura acrílica, s'erigeixen com a joies talismà contra el dolor fetes des d'una mirada política: la culpa històrica d'Occident i de com el benestar d'alguns es construeix sobre la ruïna i sacrifici dels altres.

Penjoll *Batik*, 2006. Plata i tècnica bàtik

Penjoll *Blocs*, 2012. Plata i llana mohair

Penjoll *Àfrica*, 2001. Plata, or i corall

3) Poètiques de l'espai

Una altra constant en l'actitud creativa de Majoral recau en el valor **poètic** i **simbòlic** d'una tipologia de peces que es podrien denominar **joia-imatge**. Joies que miren cap a la interioritat del joier i la seva experiència perceptiva i cultural. És el cas de la col·lecció **Capelletes**. El llenguatge d'aquestes peces posa de manifest l'espai que la joia mateixa genera. En destaca l'**harmonia** i la **nuesa** de l'estil inspirat en arquitectures primigènies com la cisterna de Formentera i les capelles rurals del primer romànic català, així com també espais biològics de la natura on germina la vida. En aquestes obres, la dimensió espacial obre la porta a l'aplicació del **color** que ocupa el lloc de la pedra preciosa i que il·lumina la joia. A més de les **Capelletes** (1996) - elaborades en plata, or i pintura - en aquest àmbit també s'hi poden veure altres peces que remetent al **paisatge formenterenc**. És el cas dels penjolls **Cuconets** (1998 – 1999), inspirats en les petites concavitats pedreses que recullen l'aigua de la rosada i donen vida a la petita fauna illenca, i dels penjolls **Interiors** (1997 i 2000), en què Majoral utilitza el **color** per fer vibrar l'espai i captar la vida de les joies, il·luminant-les.

Penjolls. *Capelletes*, 1996 – 1997. Plata i or

Penjoll. *Capelleta*, 1996. Or i pintura acrílica

Collaret. *Interiors*, 1997. Or i pintura acrílica

Penjoll. *Cuconet*, 1998. Or

4) Joies contenidor

Les anomenades joies contenidor donen forma poètica a una experiència de fragilitat davant l'amenaça per sobreexplotació que plana sobre la geografia de Formentera. Les joies són el **receptacle** que acull **matèries, closques, plantes i partícules** del paisatge marí i rocallós de l'illa. Així, en aquest àmbit s'hi troben peces en què l'or conté la natura i la preserva; joies que són també continent d'emocions i de sentiments humans. Entre les obres que s'hi recullen destaquen les **Gabietes** (1998), penjolls i braçalets elaborats en or o plata que contenen elements naturals de Formentera com cargols marins i posidònia. També en aquest apartat de l'exposició es poden veure els **Penjolls** (2000) fets amb or o plata i pintura que creen una estructura on Majoral hi posa matèria natural, com perles salvatges i corall blanc. Amb aquestes joies, Majoral

se situa al marge dels codis i les maneres de fer de l'alta joieria en el seu sentit tradicional, i demostra com l'eloqüència muda de la pintura no silencia la densitat i l'energia del metall ocult. Altres obres d'aquest àmbit són els penjolls **Universos** (2000), el collaret **Aigua** (2002) i el penjoll **Nius** (2008).

Braçalet de plata. *Mar de Formentera, (Gabieta)*
1998. Plata i posidònies naturals

Penjoll de plata, or, pintura i bola de corall blanc,
2000. Plata, or, pintura i corall blanc

Collaret *Aigua*, 2002. Plata i or

Penjoll *Universos*, 2000. Or i plata

5) Joia orgànica

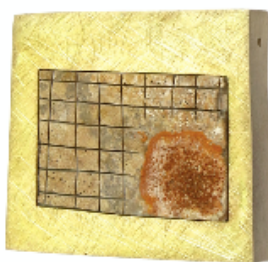
Aquest àmbit recull algunes de les peces que reflecteixen l'estret vincle vital i creatiu de Majoral amb l'illa. És el cas dels penjolls **Trossos de Formentera** (2000), una col·lecció que dona forma singular a l'experiència del lloc i del paisatge com un contínuum de la **vida orgànica** en què hi és compresa l'existència humana. Majoral trasllada la potència creativa natural a aquestes joies posant un marc d'or i de plata a minúsculs fragments de roca poblada de líquens. També hi trobem el collaret i l'anell **Moher** (2003) que incorporen **llana** fruit d'una decisió conscient: convocar l'ancestral relació entre el món orgànic i la joia com a objecte ornamental altament **simbòlic, ètnic i totèmic** a la vegada que s'incorpora el **color** a partir de la matèria. L'atracció per l'univers orgànic s'expandeix al món de l'aigua on Majoral descobreix en la **posidònia** una joia flotant. La gran ingravidesa d'aquesta planta i la seva adaptació als moviments marins la fan esdevenir un model i un repte. Ho veiem en algunes de les joies d'aquest àmbit, com les arracades d'or i plata **Posidònia** (2001), o l'anell i el penjoll d'or (2015, 2019) amb el mateix nom. Altres obres que inclou aquest apartat són el collar i braçalet **Cosits** (2002), fets d'or i que incorporen el **fil** com a material, i els penjolls **Pauma** (2010) en or, plata i margalló.

Penjoll. *Posidònia*, 2019. Or

Collaret. *Moher*, 2003. Or i llana moher

Penjoll. *Trossos de Formentera*, 2000. Plata, or i pedra amb líquens

Collaret. *Eivissa*, 2010. Plata

6) Joies de sorra

Les **Joies de sorra** sorgeixen de l'ús innovador del **poliuretà**, molt popular entre els escultors i amb una textura de gran riquesa. Aquest material s'activa amb l'aplicació posterior del **pigment** que, en diàleg amb els processos d'oxidació propis de la plata, desencadena una gamma de colors i metamorfosis del material impensables. En lloc de crear una joia, Enric Majoral l'esculpeix, la pinta i deixa que l'atzar la transformi. Aquestes obres demostren com, més interessat en el funcionament dels materials que en la simple tècnica, Majoral arriba a la maduresa de l'ofici abandonant tot mètode i lliurat a la bellesa de la **improvisació** i la **imperfeció**. Hi trobem **penjolls** (2006), **fermalls** (2007), **braçalets** (2006 i 2007) i **anells** (2006). Totes les peces combinen plata, or i pintura.

Fermall. *Joies de sorra*, 2007. Plata pavonada

Anell. *Joies de sorra*, 2006. Plata i pintura acrílica

Penjoll. *Joies de sorra*, 2006. Plata i pintura acrílica

Braçalet. *Joies de sorra*, 2007. Or

7) La mà, l'eina, la matèria

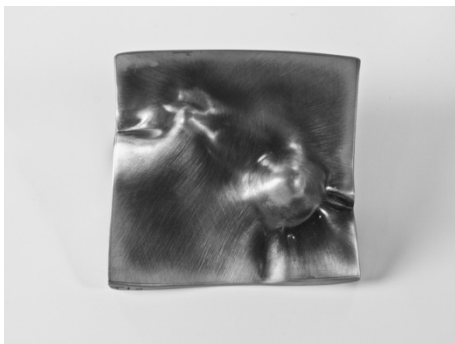
Aquest àmbit reuneix una sèrie de peces que reflecteixen com Enric Majoral es relaciona amb les matèries com a substància viva i canviant que imposa els seus propis límits, temps i procediments. La relació entre la mà, l'eina i la matèria dona lloc a una **àmplia gamma d'acabats** i **textures** summament expressives i vitals. Majoral es lliura a un **diàleg intuïtiu** per crear joies que copsen la matèria en moviment. Són exemples d'aquesta secció peces com les de la col·lecció ***Escuts*** (2010, 2011 i 2012), que inclou penjolls, fermalls i anells, els penjolls ***Paisatges*** (2012), i els penjolls de plata oxidada

que incorporen pintura. Aquestes obres donen forma a la vida en moviment a través del gest i materialitzen la capacitat del buit per donar forma a l'espai. Parlem de peces en què **l'embat directe de l'artista** genera un **espai** sempre diferent en la matèria i com el **color** il·lumina la seva qualitat física.

Penjoll. *Escuts*, 2011. Plata

Penjoll. *Paisatges*, 2012. Plata semioxidada

Penjoll, 2008. Plata oxidada, textura i pintura

Collaret. *Cuconets*, 2006. Plata i pintura acrílica

8) Donar nom a la joia

L'àmbit que tanca l'exposició fa referència al procés en què sorgeixen els noms que identifiquen les **col·leccions de Majoral**. Es tracta d'un procediment compartit en el qual, una vegada finalitzada la joia, tot l'equip en palpa les seves estructures i materials, en pren la temperatura, la densitat o la lleugeresa dels seus materials, la sospesa, l'escolta, n'observa els seus colors i textures, els moviments a l'espai i el seu comportament damunt del cos. D'aquest procés van sorgint cadascun dels noms que identifiquen les col·leccions de Majoral. Uns noms que convoquen un mapa de sabers antics, que emanen de saber llegir les formes del vent, el moviment de les aus, els sons de la matèria i la reverberació de la llum. Per això, en aquesta secció hi trobem obres com el penjoll *Tresor* (2008), els collarets *Vida* (2013), *Aire* (2013), *Núvols* (2016) i *Baladre* (2012) i el collaret *Bots* (2016) i *Olives* (2010), entre d'altres.

Penjoll. *Tresor*, 2008. Or

Collaret. *Olives*, 2010. Or i porcellana

Collaret. *Aire*, 2013. Or

Collaret. *Bots*, 2016. Plata i pintura acrílica

9) L'Aiguador

Tanca l'exposició **L'Aiguador** (2019 -2020), una escultura ingràvida que baixa del sostre com un planeta estrellat. Aquesta **joia monumental** es presenta com un dibuix a l'espai fet d'estructures de plata pintada que es multipliquen des d'un centre obert. L'Aiguador transmet la coexistència de forma i llum; de moviment i espai; floració de metall i color.

L'aiguador (detall), 2019 – 2020). Plata i pintura acrílica

ACTIVITATS PARAL·LELES A L'EXPOSICIÓ

Taula rodona 'Enric Majoral. La joia expandida'

29 de setembre del 2022, 18:30 h

Amb motiu de l'exposició, el Museu del Disseny amb la col·laboració de l'A-FAD organitza una taula rodona on es parlarà de la trajectòria professional de Majoral i del seu itinerari creatiu.

Partint del concepte de "Joia expandida", es desplegaran els continguts i reflexions de la taula rodona que comptarà amb la participació de tres professionals convidats: **Elías Torres Tur**, arquitecte, **Stella Rahola**, artista, i **Àlex Mitrani**, doctor en Història de l'art. Moderarà l'acte **Maia Creus**, doctora en Història de l'art i autora del llibre "**Enric Majoral. La joia expandida**" i comissària de l'exposició.

Imatges en alta disponibles per premsa a:

<https://eicub.net/share/service/publicSite?node=workspace://SpacesStore/7e9abd8d-1b79-4583-a1f0-65693ca4d064>

Contacte de premsa:

Andrea Cosialls premsa.museudeldisseny@bcn.cat

Enric Majoral. La joia expandida

Del 22 de setembre al 27 de novembre. Planta B. Disseny Hub Barcelona

Inauguració 22 de setembre a les 18h

Exposició gratuïta